

EXPUNERE DE MOTIVE

Abateră disciplinară reglementată de art. 99, lit. ș din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor – *„nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii”* a fost reglementată prin Legea nr. 24/2012, însă motivele acestei reglementări nu sunt cunoscute, întrucât expunerea de motive elaborată de inițiatorul legii (Guvernul României) nu face decât aprecieri generale, în sensul că: *„dispozițiile art. 99 nu acoperă o serie de conduite ale magistraților care pot aduce atingere gravă prestigiului justiției și demnității funcției de magistrat”, susținând ipoteza conform căreia „pentru ca reglementarea în materie să poată răspunde în mod adecvat diverselor situații practice, este necesară extinderea sferei abaterilor disciplinare, prin includerea în această categorie a unor fapte prin care se încalcă îndatoririle specifice funcției ori se aduce atingere prestigiului funcției deținute și care în prezent nu sunt sancționate, ori nu sunt sancționate sub nomen juris propriu.”*

Din expunerea de motive nu rezultă nici dacă inițiatorul legii a făcut un studiu de drept comparat în materie, necesar pentru a lămuri dacă un asemenea motiv de răspundere disciplinară respectă principiul independenței judecătorului, așa cum a fost el detaliat în practica Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția).

În multiple situații, Comisia de la Veneția a arătat faptul că răspunderea judecătorilor (penală, disciplinară, civilă) pentru conținutul hotărârilor judecătorești trebuie să intervină doar în cazul grave, de rea-credință sau gravă neglijență, întrucât erorile de judecată din hotărâri se corectează în căile de atac:

- *„Atunci când judecătorii pot fi supuși răspunderii penale pentru interpretarea legii, constatarea faptelor sau evaluarea probelor, o astfel de răspundere ar trebui să fie posibilă numai în caz de rea-credință și, discutabil, gravă neglijență. Judecătorii nu trebuie să răspundă pentru erorile judiciare care nu implică rea-credință și pentru diferențele în interpretarea legii. Principalul remediu pentru astfel de erori este procedura de apel”* – CDL-AD(2017)002,

Opinia Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind răspunderea penală a judecătorilor, §53;

- *„Comisia de la Veneția admite că nerespectarea vădită, gravă și deliberată a drepturilor procedurale ale uneia dintre părți, care a dus la denegarea de dreptate, poate antrena în mod excepțional răspunderea disciplinară. Acestea fiind spuse, Comisia de la Veneția a avertizat întotdeauna statele împotriva sancționării disciplinare a judecătorilor pentru erori de drept sau de fapt [...]. Dacă aceste dispoziții vor rămâne în Cod ca «obligații etice», și dacă vor putea duce în cele din urmă la răspunderea disciplinară, Codul ar trebui să precizeze clar că erorile procedurale trebuie corectate în primul rând prin sistemul căilor de atac, și nu prin răspunderea disciplinară. Doar atunci când un judecător a încălcat grav și sistematic propria competență, astfel de erori de procedură pot fi considerate temei al unei sancțiuni disciplinare”* – CDL-AD(2016)013, Avizul privind proiectul de cod de etică judiciară al Republicii Kazahstan, §53.

Lit. ș) a art. 99 din Legea nr. 303/2004 a dobândit un caracter de risc pentru independența judecătorilor, în condițiile în care CCR a stabilit în decizia nr. 390/2021 că *„o instanță națională nu are abilitatea de a analiza conformitatea unei dispoziții din dreptul intern, constatate ca fiind constituționale prin prisma art. 148 din Constituție, cu dispozițiile de drept european”* (para. 83). În consecință, atunci când sesizează un conflict între o normă națională declarată constituțională și o normă UE, **judecătorul național este obligat să urmeze jurisprudența CCR și deci să aplice norma națională sub amenințarea antrenării răspunderii disciplinare în temeiul art. 99, lit. ș din Legea nr. 303/2004, deși, în aplicarea principiului supremației dreptului unională, ar trebui să aplice norma din dreptul Uniunii Europene.**

Situația a intrat recent și în atenția Curții de Justiție a Uniunii Europene. În cauzele conexe C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, Eurobox, soluționate la data de 21 decembrie 2021, CJUE a admis posibilitatea ca dreptul național să prevadă răspunderea disciplinară a judecătorilor pentru nerespectarea deciziilor CCR, însă doar în cazuri excepționale, de rea-credință sau gravă neglijență. Pe de altă

parte, prin aceeași hotărâre CJUE a stabilit că principiul supremației dreptului UE se opune angajării răspunderii disciplinare a judecătorului pentru pronunțarea unei hotărâri prin care se nesocotește o decizie a CCR pentru a se aplica dreptul UE.

Soluția care se impune este abrogarea în totalitate art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004, adică atât pentru ipoteza nerespectării deciziilor CCR cât și pentru cea a nerespectării deciziilor pronunțate de ICCJ în recursurile în interesul legii. Jurisprudența CJUE citată se referă doar la angajarea răspunderii disciplinare a judecătorului pentru nerespectarea deciziilor CCR, dar raționamentul se aplică identic deciziilor pronunțate de ICCJ în recursurile în interesul legii, cu atât mai mult cu cât această modalitate de unificare a jurisprudenței este dezavuată fără rezerve de Comisia de la Veneția.

Menționăm faptul că prezenta modificare legislativă **nu va conduce la protecția magistraților care judecă cu nerespectarea deciziilor CCR sau a deciziilor ÎCCJ pronunțate în recursuri în interesul legii, ci va asigura doar independența acestora în fața abuzurilor**, dat fiind că potrivit Legii nr. 303/2004, art. 99 lit. t), reprezintă abatere disciplinară *„exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni”*. Noțiunile de *„rea-credință”* și *„gravă neglijență”* sunt definite la art. 99¹ din Legea nr. 303/2004 și se referă la încălcări ale normelor de drept material și procesual de către judecător sau procuror *„cu știință”* sau *„din culpă, în mod grav, neîndoielnic și nescuzabil”*.

Atât în materie civilă cât și în materie penală este reglementat în mod expres caracterul obligatoriu pentru instanțe (se subînțelege, și pentru organele de urmărire penală) al dezlegărilor date problemelor de drept judecate în recurs în interesul legii de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I (art. 517 C. pr. civ. și art. 474 C. pr. pen.). De asemenea, caracterul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale rezultă din art. 147 Constituție (deciziile CCR se publică în Monitorul Oficial al României și, de la data publicării, sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor).

Rezultă că, prin efectul acestor dispoziții care conțin și prevederi de natură a asigura în mod prompt caracterul util al dezlegărilor date problemelor de drept judecate de ÎCCJ și CCR, judecătorii și procurorii nu pot ignora deciziile CCR ori deciziile

pronunțate de ÎCCJ în soluționarea recursurilor în interesul legii vizând normele de drept material și procesual aplicabile în cauzele supuse atenției lor decât:

1. **intenționat**, iar atunci se găsesc în situația „*exercitării funcției cu re-credință*”, pentru că, „*cu știință*” au încălcat normele de drept material ori procesual astfel cum acestea au fost explicitate de ÎCCJ și CCR;
2. **din culpă**, care vizând decizii general obligatorii ce se publică în Monitorul Oficial al României, reprezintă o „*culpă gravă, neîndoielnică și nescuzabilă*”.

Așadar, observăm o relație parte-întreg între abaterea disciplinară de la lit. ș), față de cea de la lit. t) a art. 99 din Legea nr. 303/2004. Astfel, **nu se poate aprecia că abrogarea art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004 ar lăsa nesancționate o arie de comportamente ale magistraților prin care se încalcă îndatoririle specifice ori se aduce atingere prestigiului funcției.**

Nu în ultimul rând, dată fiind suprapunerea perfectă între cele două litere ale art. 99, mai-sus evidențiată, **abrogarea normei de la lit. ș) se impune și pentru asigurarea calității calității.** Așa cum a afirmat și Curtea Constituțională a României în Decizia nr. 22/2016, respectarea normelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 24/2000 se constituie într-un veritabil criteriu de constituționalitate, fiind o garanție a aplicării art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. Conform filosofiei legisticii formale, **paralelismele legislative trebuie evitate, în vederea asigurării clarității legii.** Conform art. 16 din Legea nr. 24/2000, este interzisă instituirea acelorași reglementări prin mai multe dispoziții ale aceluiași act normativ, înlăturarea paralelismelor fiind făcută prin (i) abrogare sau (ii) concentrarea materiei în reglementări unice.

În numele inițiatorilor,

Stelian-Cristian ION

Deputat

SILVIU BĂHELEAȘ
DEPUTAT

**Propunere legislativă pentru abrogarea lit. ș) a art. 99 din Legea nr.
303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor**

TABEL CU INIȚIATORI

Nr. crt.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătură
1	NEGOL E. REMUS	USR	[Redacted]
2.	Lazăr Ion Marian.	USR	
3	Gheboi Daniel Sorin	USR	
4.	VIOREL BALTARETU	USR	
5	VLAD SERGIU COSMIN	USR	
6	IVAN DAN	USR	
7	CRISTIAN GHICA	USR	
8	BULAI IULIAN		[Redacted]
9	APOSTOL ALIN-OMARIU	USR	
10	Rodoreanu Bogdan	USR	
11	NEAGU AENISA-ELENA	USR	
12	CRISTIAN GABRIEL SEIDER	USR	
13	OTREA DANA DRAGU	USR	
14	RIZEA CRISTINA CAMELIA	USR	
15	STEFAN IULIAN LORANT	USR	
16.	GAMBREA OANA ALEXANDRA	USR	
17.	JODOSIU BENIAMIN	USR	
18	TEMIȚA DRACOS CATALIN	USR PLUS	
19.	PANAIT RADU	USR	
20.	GIURGIU ADRIAN	USR	
21	SAS LORANT	USR	
22	BOTEZ MIHAI CATALIN	USR	
23	LUPU ANDREI	USR	
24	Diana Stoica	USR PLUS	[Redacted]
25	DAU BAVYA	USR	
26	Cosette Chichirau	USR	

